

คติธรรมจากงานกฐิน

อาตมาเดินทางมาปฏิบัติศาสนกิจในประเทศอเมริกาตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2555 เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว ได้เดินทางไปร่วมงานกฐินของพุทธศาสนิกชนมาสามวัด ภายในสามสัปดาห์ คือ วัดพุทธธรรม ชิคาโก วัดพุทธออเรกอน ออเรกอน และวัดพุทธปัญญาภัณฑาราม เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา ได้บุญมามากมาย เพราะแต่ละ



แห่งที่ไปร่วมงานล้วนได้รับความปลาบปลื้ม เพราะได้เห็นความรักความสามัคคีของพุทธศาสนิกชนแต่ละวัด แต่ละชุมชนที่แสดงออกผ่านการจัดงานกฐินได้เป็นอย่างดี



และวัดอื่นๆ ทั่วประเทศไทยและประเทศอเมริกา หรือแคว้นยุโรปที่อาตมาไม่มีโอกาสไปร่วม ก็น่าจะมีบรรยากาศที่อบอุ่นไปด้วยกลิ่นอายแห่งคุณธรรมต่างๆ มากมายเช่นกัน

อาตมาลองๆ นั่งทบทวนดูว่า มีคติธรรมอะไร ปรากฏอยู่ในงานทอดกฐินบ้าง โดยทั่วไป เท่าที่ทราบประจักษ์แก่สายตา ก็จะพบธรรมะสำคัญๆ มากมาย แต่ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะคติธรรมที่ได้รับจากงานทอดกฐิน



คติธรรม อันได้แก่หลักธรรมที่น่าประทับใจและสามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ คติ

ธรรมจากงานกฐิน ตามมูลเหตุแห่งกฐิน ก็น่าจะได้แก่ การใช้สอยทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด ตามประวัติเล่าไว้ว่า สมัยพุทธกาลตอนต้น ผ้าเป็นของหายากมาก เพราะการผลิตผ้าออกมาสักผืนหนึ่งต้องใช้ความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยีและแรงงานมากมาย เนื่องจากชีวิตของพระสงฆ์ต้องเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย พระพุทธเจ้าจึงทรงตรัสให้พระภิกษุ




ในยุคพุทธกาลตอนต้นได้ปฏิบัติกรณียกิจสำคัญ เพื่อส่งเสริมอิสรภาพแห่งชีวิตสี่ประการคือ บิณฑบาตเป็นประจำ ใช้ผ้าบังสุกุลเป็นผ้านุ่งและผ้าห่ม หลับนอนพักผ่อนและภวานาใต้โคนต้นไม้ เวลาป่วยไข้ฉันยาด้วยน้ำมูตรเน่า คือนำสมอหรือมะขามป้อม มาคองด้วยน้ำปัสสาวะของตน แล้วฉันเพื่อรักษาโรคภัยไข้เจ็บ นับเป็นรูปแบบชีวิตที่เรียบง่าย เบาลบวย บริโภคใช้สอยทรัพยากรธรรมชาติที่ประหยัดที่สุด กล่าวสำหรับกฐิน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ผ้าที่หามาจากกองขยะหรือที่คลุกเคล้าอยู่กับฝุ่น เพราะคำว่า ผ้าบังสุกุล แปลตรงตัวว่า ผ้าที่คลุกเคล้าอยู่กับดินร่วน ปังสุแปลว่า ดินร่วน กุละ แปลว่า คลุกเคล้า ทำความเข้าใจง่ายๆ ดินร่วนก็คือ ฝุ่นนั่นเอง แปลให้ฟังง่ายที่สุดก็แปลว่า ผ้าเปื้อนฝุ่น การทำผ้ากฐินสมัยต้นพุทธกาล ก็คือการนำผ้าชิ้นเล็กชิ้นน้อยที่ขุ่ยเจี๊ยมมาจากกองขยะ หรือ ได้ผ้าชิ้นใหญ่มาจากผ้าคลุมศพที่เขาทิ้งไว้หลังจากนำศพไปเผาแล้ว เพราะคติการเผาศพของอินเดียตั้งแต่สมัยพุทธกาลถึงยุคปัจจุบัน ไม่นิยมใช้โลงศพ แต่ใช้ผ้าคลุมศพแล้วนำไปเผาภายในหนึ่งวันหรือเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ เมื่อนำศพขึ้นตั้งบนกองฟอนแล้ว จะเปลื้องผ้าคลุมศพออกไปทิ้ง เมื่อเขากลับบ้านกันหมดแล้ว หากนักบวชผู้ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายได้พบเห็นผ้า ก็เข้าไปซักบังสุกุล คือดึงออกมา ซัก เย็บ ย้อมและใช้นุ่งห่มต่อไป การทำผ้ากฐินของพระสงฆ์ในสมัยพุทธกาลก็คือ ช่วยกันนำผ้าที่ได้จากกองขยะหรือผ้าคลุมศพนี้แหละ มาซัก เย็บติดต่อกัน เพราะมีแต่ผ้าชิ้นเล็กๆ การเย็บก็ลำบาก จึงต้องใช้ไม้สะดึงหนีบผ้า ไม้สะดึงหนีบผ้าเพื่อสะดวกในการเย็บนี้แหละ เรียกว่า กฐิน ในการเย็บผ้าที่ยากลำบากนี้ ต้องใช้คนถึงห้า

คน สักคนช่วยกันจับขอบไม้สะดึง แล้วคนหนึ่งก็เย็บผ้า การทำสังฆกรรมกฐินจึงต้องอาศัยพระสงฆ์ห้ารูป เพื่อจะได้ช่วยกันจับและเย็บผ้าได้อย่างสะดวก

เมื่อกาลเวลาผ่านไป เทคโนโลยีสูงขึ้น การเย็บผ้าสะดวกมากขึ้นและพระพุทธรเจ้าก็ทรงอนุญาตให้ทายกทายิกาถวายผ้าแก่พระสงฆ์ มาเย็บได้ ต่อมาเมื่อพุทธศาสนิกชนทั้งหลายช่วยกันเย็บและย้อมผ้าเป็นไตรจีวรมาสำเร็จมาแล้ว การลงมือทำกฐินของพระสงฆ์ในทางปฏิบัติก็หมดไป คงเหลือแต่ภาคสังฆกรรมที่เหลือเพียงพิธีกรรม คือ ให้ผ้ากฐินและกรานกฐิน แต่มีสิ่งที่น่าทึ่งว่าก้าวหน้าไปกว่านั้นจนชักจะสับสนว่า ผ้ากฐินที่ทางพระสงฆ์เตรียมไว้ให้พุทธศาสนิกชนร่วมพิธีทอดกฐินหรือบางแห่งทางวัดก็นำผ้าไตรมาให้เข้าไตรละยี่สิบคอลลาร์บ้าง สามสิบคอลลาร์บ้าง หรือสุดแล้วแต่ศรัทธาของพุทธศาสนิกชน จะนับว่าเป็นผ้ากฐินตามความหมายดั้งเดิมหรือไม่ เรื่องนี้ฝากบัณฑิตทั้งหลายช่วยกันพิจารณา เพื่อหาทางถกทอคติธรรมจากอดีตถึงปัจจุบันให้สัมพันธ์

เชื่อมโยงกันได้ ไม่ให้ขาดตอน อย่างไรก็ตามหากตามศึกษาเรื่องผ้ากฐินมาตั้งแต่พุทธกาลอย่างถ่องแท้ จะพบว่า หัวใจสำคัญที่เป็นคติธรรมประจำงานกฐินก็คือ การใช้สอยทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและคุ้มค่า ตามแนวคิดการนำผ้าเก่ามาใช้ใหม่ที่เรียกกันว่า Reuse หรือ Recycle  นั่นเอง ถ้าจะพูดว่า พระพุทธรเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลายแต่อดีตกาล เป็นต้นตำหรับ Reuse หรือ Recycle ก็คงจะไม่ผิดนัก

เมื่อพุทธศาสนิกชนทั้งหลายได้ทราบที่มาอย่างนี้แล้ว ได้รับความรู้ไปแล้ว เวลาใช้จ่ายซื้อเสื้อผ้า หรือปัจจัยสี่ใหม่ๆ เพียงคิดสักนิดว่า ได้ใช้สอยสิ่งที่ซื้อมาอย่างคุ้มค่าแล้วหรือยัง หรือสิ่งที่จะซื้อใหม่นั้น จำเป็นแค่ไหนกับชีวิต หรือ ท่องคาถามหา

ประหลาดว่า จำเป็นไหม เมื่อคิดขึ้นมาได้ เท่ากับได้เจริญสติ เมื่อนำมาไตร่ตรองอย่าง
ถ้วนถี่ด้วยเหตุผลบนความเป็นจริง ก็ตัดสินใจว่า ควรซื้อหามาเลย หรือยับยั้งชั่งใจไว้
ก่อน ก็เท่ากับว่า เกิดปัญญารักษาศรัทธาของตนและศรัทธาของโลกให้ยั่งยืนต่อไป
อีก เพราะปัจจัยสี่ที่เราใช้สอยล้วนมาจากทรัพยากรธรรมชาติทั้งสิ้น เมื่อใดเรายุติการ
ใช้สอยทรัพยากรธรรมชาติ หรือใช้สอยให้น้อยลงเท่าที่จะน้อยได้ หรือใช้จนกระทั่งแตก
สลายผุพังไป แล้วค่อยซื้อหาใหม่ ก็ชื่อว่า ประหยัดทรัพย์ของตนและศรัทธาของโลก
ช่วยลดภาวะโลกร้อน (Global warming)  ได้ทันที หากคนเพียงหนึ่งคน
คิดและทำก็เท่ากับลดภาวะโลกร้อนได้ หนึ่งหน่วย หากคนเป็นจำนวน
ล้านคิดและทำพร้อมกันก็จะลดภาวะโลกร้อนและลดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติไปได้
เป็นล้านหน่วย สามารถช่วยกันชะลอความสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติและการเสีย
คุณภาพของธรรมชาติไปได้อีกมากมาย

คติธรรมจากงานกฐิน จึงเป็นธรรมอันยิ่งใหญ่และกว้างขวาง การได้ทอดกฐิน
จึงมีบุญมากและมีอานิสงส์มาก เพราะเมื่อได้นำคติธรรมไปใช้แล้ว จะชื่อว่าได้บำเพ็ญ
ประโยชน์แก่ตน จรรโลงสืบอายุพระพุทธศาสนาและเป็นประโยชน์ แก่สังคมและโลกที่
กว้างใหญ่ไพศาลออกไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุดไม่มีประมาณ

ขอแบ่งบุญกฐินที่บำเพ็ญมาด้วยสติปัญญาแก่ท่านสุขชนคนดีทั้งหลาย ขอเป็น
กำลังใจให้ท่านทั้งหลายเข้าถึงซึ่งความสะอาด สว่าง สงบ พบสุขแท้มีแต่ความเยือกเย็น
โล่ง โปร่ง เบา สบาย คลายทุกข์ด้วยกันทุกท่านทุกคนเทอญ

21 พฤศจิกายน 2555 เวลา 3.35 น. เช้าตรู่

กระท่อมน้อยปลายฟาร์ม ซีแอตเติล มลรัฐวอชิงตัน



ดร.พระมหาจรรยา สุทธิญาโณ

เจ้าอาวาสวัดพุทธปัญญาและวัดลอยฟ้า

www.buddhapanya.org & www.skytemple.org